

ADVIES

Ontwerp van gewestelijk natuurplan voor Brussel

11 april 2014

Aanvrager	Minister Evelyne Huytebroeck
Aanvraag ontvangen op	4 maart 2014
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Aanvraag behandeld op	12 maart 2014
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting op	11 april 2014
Opmerking	Schriftelijke procedure van de Plenaire zitting

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1. Doelstelling

De Raad is voorstander van natuurontwikkeling in de stad, alsook van initiatieven die streven naar biodiversiteit.

1.2. Beschikbare ruimte

De Raad stelt vast dat de auteurs van dit ontwerp van plan zich bewust zijn van de « *stedelijke context waar de ruimte zeer beperkt is en de gronddruk groot* »¹ van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Naast de milieu-uitdaging zullen in deze stedelijke context ook de uitdagingen op het vlak van tewerkstelling/opleiding/onderwijs en bevolkingstoename/huisvesting naar voren moeten worden gebracht. Bijgevolg dringt **de Raad** erop aan dat de samenhang moet worden gewaarborgd tussen dit ontwerp van natuurplan en andere Brusselse plannen die antwoorden op deze beide uitdagingen willen geven. In dit opzicht is de coherentie met het toekomstige GPDO van fundamenteel belang. Hij is van oordeel dat deze coherentie noodzakelijk is om enerzijds een reële samenwerking op gang te brengen tussen de verschillende actoren en om anderzijds met name met de sociaaleconomische functie van groene ruimten in een stedelijke zone rekening te houden, evenals met de verbetering van de levenskwaliteit van de Brusselaars. Een coherentie tussen dit ontwerpplan en het mobiliteitsplan van het gewest is in dit opzicht essentieel.

De Raad meent dat de groene ruimten zonder enige twijfel een troef vormen en dit zowel voor de woonfunctie als voor de economische functie van het gewest.

Omwille van deze stedelijke context vindt **de Raad** het noodzakelijk om maatregelen ten uitvoer te leggen waarmee men gelijktijdig antwoorden kan geven op verschillende uitdagingen die het Gewest moet aangaan.

Zo stelt hij voor om de mogelijkheid te overwegen om in bepaalde groene ruimten **aangepaste** economische activiteiten te ontwikkelen die verband houden met het wandelen in groene ruimten, en met name in de parken (met inbegrip van de historische parken). Dit geldt eveneens voor pedagogische ruimten die bezoekers in de mogelijkheid moeten stellen om de ontwikkeling en de bescherming van de groene ruimten beter te begrijpen. Evenementen en activiteiten inzake vrijetijdsbesteding, die de kwaliteit van de groene ruimten kunnen aantasten, moeten bijgevolg op een behoedzame wijze worden overwogen.

De Raad stelt tenslotte voor om een denkproces te wijden aan het evenwicht dat dient te worden verzekerd tussen het behoud, de verbetering of de aanleg van ruimten voor ludieke en sportactiviteiten, enerzijds, en van rustige ruimten waar met name kan worden gewandeld, anderzijds.

¹ Ontwerp van natuurplan, bladzijde 5

1.3. Creatie van banen

De Raad meent dat het beheer van groene ruimten een sector kan zijn die banen kan opleveren en meer in het bijzonder voor laaggeschoolde werkzoekenden. Hij betreurt het dat de mogelijke sociaaleconomische effecten in deze sector (en dus de mogelijkheden op het vlak van het creëren van banen) niet grondiger in het milieueffectenrapport werden onderzocht.

De Raad stelt voor om zich te laten leiden door de werkwijze die in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu wordt gevolgd om de mogelijke tewerkstelling in de sector van het beheer van groene ruimten te onderzoeken. Hij meent dat men ook een analyse moet maken van de opleidingsbehoeften van werkzoekenden die zich willen oriënteren naar een sector zoals de tuinbouw, de bijenteelt of de duurzame stedelijke landbouw. Aangezien het gewest heeft beslist om komaf te maken met het gebruik van pesticiden bij het beheer van de groene ruimten, bezitten deze sectoren een interessant ontwikkelingspotentieel, wat de analyse van de noden inzake opleidingen des te noodzakelijker maakt.

1.4. Milieueffectenrapport

Behalve de gevallen waarvoor er een wettelijke verplichting bestaat, meent **de Raad** dat de opmaak van milieueffectenrapporten (MER) enkel relevant is wanneer er een echt gevaar voor negatieve invloeden op het leefmilieu bestaat. Welnu, hij is van oordeel dat :

1. Dit ontwerp van plan geen negatieve invloed op het leefmilieu zal hebben, gelet op het voorwerp ervan ;
2. Aangezien er in het kader van de uitwerking van het ontwerp van GPDO een MER werd opgemaakt, er geen wettelijke verplichting was om een MER met betrekking tot dit ontwerp van natuurplan op te maken.

In zoverre de uitwerking van een MER inhoudt dat er financiële middelen worden vrijgemaakt, dringt **de Raad** erop aan dat dergelijke analyses enkel zouden worden verricht wanneer ze de plannen of programma's waarmee ze gepaard gaan, een echte meerwaarde geven.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1. Het gewestelijke groene netwerk versterken

De Raad staat positief tegenover het feit dat het ontwerp van plan uitdrukkelijk voorziet in een versterking van het groene netwerk waarin « *andere, specifieke en aanvullende strategieën en benaderingen, zoals het blauwe netwerk, het netwerk van moestuinen en het ecologisch netwerk* »² worden geïntegreerd.

De Raad stelt vast dat het ontwerp van plan voorziet dat « *Leefmilieu Brussel de biologische waarde van de natuurlijke gebieden [beoordeelt], ook van de niet-beschermde natuurlijke gebieden, en de Regering concrete voorstellen [doet] voor versterking van het ecologisch netwerk* »³. Hij dringt erop

² Ontwerp van natuurplan, bladzijde 20

³ Ontwerp van natuurplan, bladzijde 5

aan om een evenwicht te bewaren tussen de ruimten voor deze beschermde natuurlijke gebieden en de ruimten waar economische activiteiten kunnen worden ontwikkeld.

De Raad is de mening toegedaan dat dit ontwerp van natuurplan duidelijkheid mist wat betreft het bijzonder geval van de lijnbomen en de coördinatie met de MIVB in dit verband. Zo zegt het ontwerpplan niets over de boomrijen ten zuiden van de Havenlaan. Hij vindt het bovendien verwonderlijk dat het blauwe netwerk niet op meer diepgaande wijze wordt geanalyseerd en opgenomen in het ontwerp van natuurplan. Het kan immers niet worden gedissocieerd van het groene netwerk.

2.2. Het ecologisch beheer van de groene ruimten uitbreiden en versterken

De Raad is voorstander van deze doelstelling en meent dat het beheer van groene ruimten een sector is die mogelijk banen kan opleveren (zie supra). Hij is bijgevolg van mening dat de maatregelen die in het kader van deze doelstelling worden beoogd, prioritair moeten zijn.

2.3. Het bestuur inzake de natuur verbeteren

De Raad staat positief tegenover het feit dat men « *de transversaliteit en de samenhang van deze aanpak wil ontwikkelen door de ontmoetingen en uitwisselingen tussen de actoren die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de groene ruimten en de openbare ruimte enerzijds, en de publieke en private actoren van de ontwikkeling en de ruimtelijke ordening van het Gewest anderzijds, te vergemakkelijken* »⁴.

De Raad vindt het met name absoluut noodzakelijk dat dit toekomstig natuurplan de bereikbaarheid van groene ruimten door middel van verschillende vervoerswijzen tegemoet ziet. Hiertoe is het opportuun om een coördinatie met de actoren van mobiliteit en ruimtelijke ordening in het ontwerp van natuurplan te voorzien.

Anderzijds vindt **de Raad** het wenselijk om de maatregelen die de ontwikkeling van groene ruimten voorzien ook op het mobiliteitsplan IRIS 2, het voetgangersplan en het parkeerbeleidsplan te laten aansluiten.

Tot slot staat **de Raad** positief tegenover het feit dat men richtplannen ten uitvoer wil leggen voor bepaalde gebieden die het natuurplan wil zien worden ontwikkeld.

2.4. Biotoop-oppervlaktefactor (BAF)

De Raad neemt er akte van dat de BAF die is opgesteld om de graad van doorlatendheid van de oppervlakten te beoordelen in het kader van het ontwerp van ZGSV voor de stadsperimeter Wet, de conceptuele basis zal vormen voor de ontwikkeling van een aantal gevoeligere indicatoren. Bovendien stelt hij vast dat het BROH en Leefmilieu Brussel in de toekomst samen een minimale BAF zullen ontwikkelen (die kan variëren naargelang van de ligging van de projecten ten opzichte van het groene netwerk), die in het GBP zal worden ingevoerd. Hij stelt vast dat deze BAF op basis van de volgende wiskundige formule moet worden berekend :

⁴ Ontwerp van natuurplan, bladzijde 33

$$\text{BAF} = \frac{\text{ecologisch inrichtbare oppervlakte} * \text{wegingsfactor}}{\text{perceeloppervlakte}}$$

Tevens stelt **de Raad** dat de wegingsfactoren afhankelijk zijn van het type van ecologisch inrichtbare oppervlakte. Deze wegingsfactoren werden tussen 0,0 en 1,0 vastgesteld.

De Raad meent dat de wiskundige formule die momenteel in het ontwerp van natuurplan wordt overwogen, tot verwarring kan leiden. Deze verduidelijkt immers niet dat er op één perceel verschillende types van ecologisch inrichtbare oppervlakten kunnen bestaan en dat de berekening van de BAF bijgevolg de optelling van elk van deze ecologisch inrichtbare oppervlakten impliceert (nadat deze met de juiste wegingsfactor werden vermenigvuldigd). Zo moet de BAF van een perceel van 100m² dat bestaat uit 50m² doorlaatbare oppervlakte (wegingsfactor 0,0), 25m² gedeeltelijk doorlaatbare oppervlakte (wegingsfactor 0,3), 12,5m² oppervlakte met vegetatie op dikke substraatlaag (wegingsfactor 0,7) en 12,5m² oppervlakte met gevarieerde vegetatie in volle grond (wegingsfactor 1,0) als volgt worden berekend :

$$\frac{(50 * 0,0) + (25 * 0,3) + (12,5 * 0,7) + (12,5 * 1,0)}{100} = 0,2875$$

Bijgevolg vraagt **de Raad** om de wiskundige formule voor de berekening van de BAF te herschrijven, om zo de leesbaarheid ervan te verbeteren.

2.5. De nieuwe praktijken inzake het beheer van de groene ruimten en de financiering

De Raad is van oordeel dat het ontwerp van natuurplan in het kader van een toekomstig beheer van de groene ruimten zou moeten stilstaan bij de aanleg van groene ruimten bovenop gebouwen. Deze vormen immers een middel om de “groene dekking” van het gewest uit te breiden en te verhogen. Deze oplossing zou bovendien toelaten om aan de Brusselaars “groene buurruimten” aan te bieden die geen verplaatsingen vereisen.

De Raad meent dat nieuwe praktijken in het ontwerp van natuurplan op ontoereikende wijze aan bod komen of worden overwogen. Hij betreurt in dit verband dat de activiteiten van de stedelijke landbouw niet op gedetailleerde wijze worden behandeld in dit ontwerp, dit terwijl het gewest de ontwikkeling ervan wil aanmoedigen.

De Raad stelt zich tenslotte vragen bij de globale financiering en budgettering van het ontwerp van natuurplan. Hij wenst dat er in dit ontwerp ruime aandacht zou worden besteed aan maatregelen voor de financiering van de acties ter versterking van het beheer van de groene ruimten, de aanleg van nieuwe ruimten, evenals aan het onderhoud ervan.

*
* *